

Európát újra kell iparosítani

Dr. Navracsics Tibor

Noha már az ezredforduló óta érlelődött a felismerés, végül a koronavírus-járvány tette egészen nyilvánvalóvá az Európai Uniónak a világgazdaság más szereplői felé fennálló kiszolgáltatottságát. Mára ez a kiszolgáltatottság vált az Európai Unió sokat emlegetett stratégiai autonómiájának legfőbb korlátjává. Sőt, azt is mondhatjuk, hogy az európai integráció hasznában kételkedő politikusok számára éppen ez a sérülékenységi pont szolgáltatja a leghatásosabb érvet az európai együttműködés ellen. Éppen ezért, ha az Európai Unió globális és ugyanakkor saját tagállamai számára is jelentős szereplő akar maradni, akkor az iparpolitikában kell új fejezetet nyitnia.

Tulajdonképpen már a [Nokia bukásánál](#) sejtette mindenki, hogy baj van. Az azóta már minden üzleti képzésen tanított eset nemcsak azért emlékezetes, mert ritkán lehet demonstrálni ennyire tökéletesen elhibázott üzleti döntések és véletlenszerű körülmények baljós egybeesését és meghatározó voltát, hanem azért is, mert ez volt az utolsó eset, hogy egy feltörekvő és innovatív iparágban egy, az Európai Unióhoz kötődő cég piacvezető és irányt szabó legyen.

Kétségtelen, elsősorban a gépkocsi- és repülőgyártásnak köszönhetően az Európai Unió még mindig élvonalbeli cégeknek ad otthont. Egyrészt azonban ezek a cégek is mára jelentős részben kiszervezték termelésüket az Unión kívüli gyáraikba, másrészt pedig egyre nagyobb mértékben függenek az Európai Unión kívüli – elsősorban kínai – fogyasztók döntéseitől. Ráadásul a technológiaváltás a pesszimisták számára ezekben az ágazatokban is új Nokia-kudarcként rémít fel: ma az elektromos autózásban Európa inkább csak követi a trendet, mintsem diktálná azt.

Miközben az európai iparpolitika alakítóinak az ezredforduló óta komoly fejtörést okoz, hogy hogyan lehetne a kontinens innovációs potenciálját gazdasági előnnyé formálni, a [Spotify](#) és a [Skype](#), valamint a sok más, hasonló profilú, európai gyökerű, ám az Egyesült Államokban kibontakozó innovatív vállalkozások azt mutatták meg, hogy az Európai Unió által nyújtott üzleti környezet már nem elég vonzó az itteni tehetségek megtartásához sem.

A húsz éve lassan érlelődő dilemmát mindenki számára egy csapásra tette láthatóvá a koronavírus-járvány. Egyrészt a járvány első időszakában, egy évvel ezelőtt, a kínai piac összeomlása okozott alapvető [zavarokat](#) kitettségénél fogva a még éppen prosperáló európai iparágakban. Másrészt, pár hónappal később a gazdasággal egyébként nem foglalkozó közvélemény számára is nyilvánvalóvá vált Európa kiszolgáltatottsága, amikor mindenki Kínánál állt sorban maszkokért és egyéb, az egészségügyi ellátásban használt eszközökért.

A járváynak köszönhetően egyetlen pillanat alatt vált világossá a stratégiai szuverenitásról [álmodozó](#) Európai Unió stratégiai gyengesége. Míg Donald Trump elnöksége alatt az amerikai elnök NATO-val kapcsolatos [megjegyzései](#) sarkallták az Európai Unió vezetőit arra, hogy a közösség védelmi kapacitásainak fejlesztésén gondolkozzanak, aminek eredményeként jött létre az Európai Védelmi Alap, addig a pandémia most az Európai Unió ipari sérülékenységre mutat rá a napnál is világosabban.

Az Európai Bizottság által egy évvel ezelőtt elfogadott – és még az előző Bizottság egy évvel korábbi szakértői [jelentésére](#) épülő – iparpolitikai stratégia ezért is lehet különös fontosságú dokumentum a jövőre nézve. A 2020 márciusában elfogadott új stratégia egyrészt a belső piac optimális működése előtt még tornyosuló akadályok [lebontását](#) tűzi ki feladatként a tagállamok és az uniós intézmények számára, másrészt [célul](#) jelöli meg, hogy a globális versenyben az európai ipar megőrizze versenyképességét, illetve ahol szükséges – elsősorban a felhő- és adatalkalmazások terén – behozza lemaradását.

Rendkívül fontos része ugyanakkor az iparstratégiának, az Európai Unió ipari és stratégiai autonómiájának erősítését szolgáló lépések sora. Ennek keretében az Európai Unió erősíti a közvetlen külföldi befektetések átvilágítására rendelkezésre álló jogi kereteket, az Európai Védelmi Alap révén integrálja az EU-ban megtalálható űr- és védelmi ipari potenciált, és – egyértelműen a koronavírus-járvány hatásaként – egy gyógyszerstratégia kidolgozását vállalta a Bizottság, amely a gyógyszerek rendelkezésre állására, megfizethetőségére, fenntarthatóságára és az ellátásbiztonságra összpontosít.

Az uniós iparstratégia határozott hangvétele egyértelműen jelzi, hogy az Európai Unió döntéshozói is érzékelik, hogy fogy az idő. Az azóta eltelt egy év még világosabban mutatta meg, hogy amennyiben az Európai Unió a világgazdaságot formáló, önálló cselekvő és nem csupán kiszolgáltató résztvevő akar lenni, akkor rövid távon is komoly lépéseket kell tennie. A digitális gazdaságban, a kritikus infrastruktúra fejlesztése területén elvégzendő feladatok ugyanakkor nem vonhatják el a figyelmet a hagyományosabbnak tekintett ágazatokban való európai jelenlét újbóli megerősítésétől.

2021.02.15.